

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Aleja Jana Pawła II nr 1
06-121 Pokrzywnica
Tel. (0-23) 691 87 94 woj. mazowieckie
NIP 568-13-77-842, REGON 130504808

Urząd Gminy w Pokrzywnicy	
Nr pisma: 3525/4/2020 Zat.:	
Wystawiono dnia	2020-04-20 <i>A. Ekiert</i> podpis
Skierowane do:	
Podpis osoby delegującej:	

Pokrzywnica, 2020-04-20

Pan Krzysztof Lubelski

Przewodniczący

Rady Gminy Pokrzywnica

Przekazuję w załączeniu „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pokrzywnica za 2019 rok oraz potrzeby związane z realizacją zadania” celem ujęcia w porządku obrad najbliższej sesji Rady Gminy.

Do wiadomości :

1. Adresat.

2. A/a.

Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Pokrzywnicy
Agnieszka Piekarska
mgr Agnieszka Piekarska

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO
PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK 2019

Pokrzywnica 2020

Gminny Program Wsparcia Rodziny w Gminie Pokrzywnica na lata 2016 – 2020 opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2019 poz. 1111 ze zm.) w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to strategiczny dokument, na podstawie którego wspólnota samorządowa realizuje konstytucyjną zasadę udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Podmiotem realizującym program jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Pokrzywnicy. Podstawowym zadaniem GOPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Program realizowany jest w toku bieżącej pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy na niżej wymienionych podstawach prawnych:

Podstawy prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2019 poz. 1507 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 poz. 218 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 poz.998 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2019 poz. 2277 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. 2019 poz. 2023 ze zm.).

Założenia Programu

Program Wsparcia Rodziny w Gminie Pokrzywnica na lata 2016 – 2020 jest zgodny z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych: tj.:

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pokrzywnica na lata 2018 – 2023,

I. Cel główny

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

II. Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie środowisk rodzinnych, w tym

analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- 1) objęcie dożywianiem w formie ciepłego posiłku dzieci uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum,
- 2) przyznanie pomocy finansowej rodzinom na dofinansowanie zakupu artykułów szkolnych oraz podręczników,
- 3) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie gminy Pokrzywnica,
- 4) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków i pomocy w naturze oraz stypendiów szkolnych.
- 5) wypłata świadczeń na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci program 500 plus.
- 6) wypłata świadczeń na podstawie programu dobry start.

3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez :

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej itp. ,
- 2) kontynuowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem,
- 3) podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie spotkań ze specjalistami i terapeutami ,
- 4) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacyjnych,
- 5) zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez : profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami,

6) zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodzin wychowujących dzieci.

4. Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną jest prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego:

- 1) pedagogicznego,
- 2) prawnego,
- 3) rodzinnego,
- 4) treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców,
- 5) psychoedukacji
- 6) mediacji rodzinnej,
- 7) pracy asystenta rodziny.

Praca asystenta rodziny jest poradnictwem specjalistycznym prowadzonym w miejscu zamieszkania rodziny lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Celem asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

5. Profilaktyka :

- 1) udział w ogólnopolskich kampaniach, których celem jest wzmocnienie podstawowej funkcji komórki społecznej,
- 2) udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej , mających na celu ochronę poziomu życia rodzin,
- 3) prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży ze środowisk wymagających wsparcia poprzez propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej.

III. Adresaci programu:

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Pokrzywnica, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane są w głównej mierze bezrobociem, niezaradnością życiową związaną z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do powstawania znaczących strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi min. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej oraz wchodzenie w konflikt z prawem.

IV. Zasoby:

Program jest realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy we współpracy z następującymi instytucjami:

- Placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusk,
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Posterunek Policji w Pokrzywnicy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pokrzywnicy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk,
- Sąd Rejonowy w Pułtusk,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Eskulap,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pokrzywnicy,
- Parafie na terenie Gminy Pokrzywnica,

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy.

V. Finansowanie programu:

- 1) środki własne gminy,
- 2) dotacje z budżetu państwa,

VI. Monitorowanie programu:

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy corocznie składa Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań, ujętych w programie.

Gmina Pokrzywnica od kilku lat realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Jednak w obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań mających na celu przywrócenie zdolności do wypełniania tej funkcji. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem w rodzinie na poziomie gminy.

WYKONANE ZADANIA

Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

1. Opracowanie i realizacja 4 - letniego gminnego programu wspierania rodziny -

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy opracował projekt Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2020, który został przyjęty Uchwałą Rady Gminy w Pokrzywnicy Nr XIII/100/2016 z dnia 29 marca 2016r.;

2. Zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodzin wychowujących

dzieci. – w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy w okresie od stycznia do grudnia 2019r. zatrudniony został asystent rodziny, w ramach „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2019 – asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”. W ramach programu pozyskano środki finansowe w kwocie 19 267,00 zł. Wsparciem asystenta rodziny zostało objęte 11 rodzin.

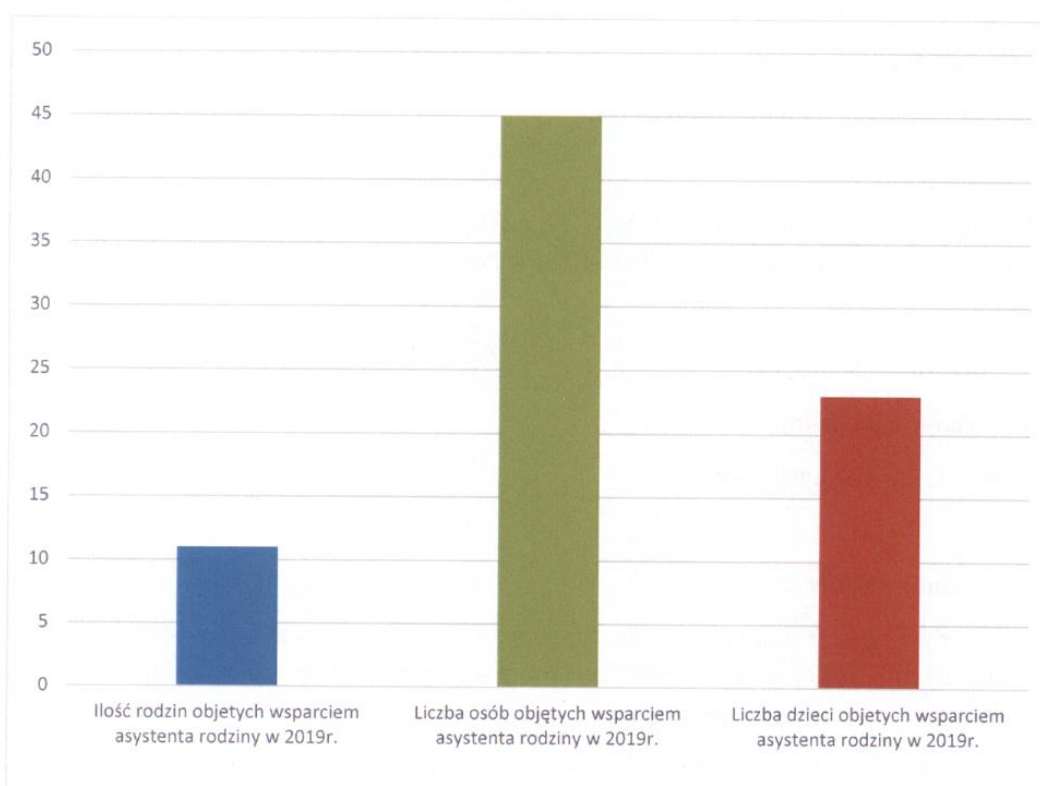

Tabela 1. Ilość rodzin i osób współpracujących z asystentem rodziny w 2019r.

Źródło: opracowanie własne

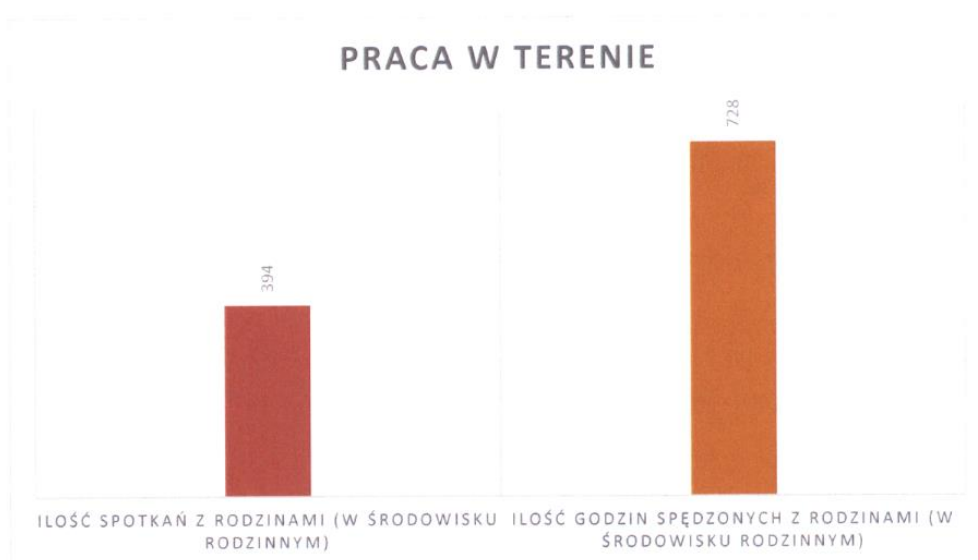

Tabela 2. *Praca w terenie*

Źródło: opracowanie własne

Dane dotyczące rodzin:

Liczba rodzin	11
Liczba rodzin, z którymi rozpoczęto współpracę w roku 2019	2
Liczba rodzin, z którymi asystent współpracuje powyżej roku	9
Liczba rodzin objętych monitoringiem	1
Ilość spotkań z rodzinami (w środowisku rodzinnym)	394
Ilość godzin spędzonych z rodzinami (w środowisku rodzinnym)	728
Średni czas spędzony z rodziną podczas jednej wizyty (w środowisku rodzinnym)	1,84 h
Rodziny pełne	8
Rodziny niepełne	3
Ilość osób w rodzinach, w tym:	45
dorosłych	22
dzieci	23
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w zastępczej formie opieki	1

Ilość osób dorosłych wykazujących dysfunkcje rozwojowe, zaburzenia zachowania lub niepełnosprawność	1
Ilość dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	3
Ilość osób z problemem alkoholowym	6
Liczba rodzin, w których została wszczęta procedura niebieskiej karty	1
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	10
Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy (poradni pedagogicznych, psychologa)	3
Liczba rodzin, która odmówiła współpracy z asystentem	1
Ilość rodzin, w których zakończono współpracę	2
Ilość rodzin, w których zakończono współpracę ze względu na osiągnięte cele	2
Liczba rodzin, które posiadają sądowy nakaz współpracy z asystentem	2

Tabela 3. Dane dotyczące rodzin

Źródło: opracowanie własne

Problemy i efekty występujące w rodzinach:			
Problemy	Ilość rodzin	Efekty	Ilość rodzin
Brak zatrudnienia	8	Zatrudnienie	2
Brak kwalifikacji zawodowych	3	Podniesienie kwalifikacji zawodowych	1
Niewystarczające środki finansowe	1	Poprawa sytuacji finansowej	1
Brak umiejętności dysponowania posiadanymi środkami	3	Nabycie umiejętności prawidłowego dysponowania posiadanymi środkami	1
Zadłużenia	2	Całościowe lub częściowe spłacenie zadłużeń	1
Zły stan techniczny pomieszczeń	1	Poprawa stanu technicznego pomieszczeń	0
Brak dbałości o najbliższe otoczenie	1	Nabycie umiejętności dbania o własne otoczenie	0
Niewydolność opiekuńczo - wychowawcza	4	Poprawa umiejętności opiekuńczo - wychowawczych	2

Negatywne zachowania dzieci (demoralizacja, karalność)	1	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dzieci	1
Nie wypełnianie obowiązku szkolnego dzieci	2	Wypełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego	1
Wycofanie społeczne dzieci	1	Nabywanie przez dzieci kompetencji społecznych	0
Zaniedbania zdrowotne	0	Poprawa sytuacji zdrowotnej rodziny	0
Brak umiejętności dbania o higienę	1	Prawidłowe nawyki higieniczne	0
Problemy alkoholowe	4	Podjęcie działań odwykowych	1
Dysfunkcje rozwojowe lub niepełnosprawność	3	Poprawa funkcjonowania osób z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	3
Przemoc	1	Ustanie przemocy	1
Wycofanie społeczne	1	Aktywność społeczna	1
Niska samoocena	1	Podniesienie samooceny	1
Działania interwencyjne i zaradcze w sytuacjach zagrożenia życia	0		0

Tabela 4. *Problemy i efekty występujące w rodzinach*

Źródło: opracowanie własne

WYKONANE ZADANIA:

W 2019 roku asystent rodziny:

- a) opracował plany pracy z rodziną (opracowanie i realizacja we współpracy z jej członkami oraz w konsultacji z pracownikami socjalnymi),
- b) udzielał pomocy oraz uczył członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- c) udzielał pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi,
- d) prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci,
- e) sporządzał opinie na wnioski sądu o rodzinie i jej członkach,
- f) współpracował ze szkołami z terenu Gminy Pokrzywnica: nauczycielami, wychowawcami oraz pedagogiem szkolnym i psychologiem,
- g) współpracował z terapeutą uzależnień,
- h) współpracował z zespołem interdyscyplinarnym lub grupami roboczymi, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- i) współpracował z kuratorami rodzinnymi i sądowymi.

W rodzinach, gdzie była realizowana praca i udzielane wsparcie, asystent pomagał i towarzyszył między innymi w:

- a) przygotowaniu i złożeniu pism urzędowych w określonych instytucjach,
- b) nawiązywaniu kontaktów z pracownikami innych instytucji społecznych, poradni specjalistycznych czy organizacji pozarządowych,
- c) zwiększaniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki czy poszukiwania pracy,
- d) zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii rodzinnej czy regularnego przyjmowania zalecanych leków,
- e) organizowaniu wsparcia materialnego,

- f) rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększenie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych, gospodarowania czasem,
- g) poprawie relacji wewnątrzrodzinnych,
- h) podnoszeniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych oraz budowaniu autorytetu rodziców,
- i) podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wyglądu mieszkania,
- j) wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
- k) odbudowaniu zdrowych postaw psychospołecznych.

3. Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny:

a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny - w 2019 r. asystent uczestniczył w spotkaniach i szkoleniach dla asystentów rodziny organizowanych przez PCPR w Pułtusk; celami spotkań było powiększenie wiedzy na temat oferowanych form pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej oraz wzmocnienie kompetencji niezbędnych w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności wychowawcze jak również pełniących funkcje rodziny zastępczej. Asystent rodziny wspólnie ze szkołami na terenie Gminy Pokrzywnica propagował ogólnopolskie kampanie profilaktyczne na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: pozyskiwane i rozprowadzane były ulotki i broszury. Dodatkowo asystent brał udział w organizowaniu i promowaniu : IV Gminnego Rajdu Rowerowego.

Ponadto asystent brał udział w szkoleniach:

- Postępowanie administracyjne w praktyce zadań ośrodków pomocy społecznej w świetle nowelizacji KPA.

4. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności możliwość wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa - w ramach tego zadania rodzina mogła skorzystać z Punktu Konsultacyjnego, który świadczył usługi: terapeutyczne, psychologiczne, socjalne i informacyjne;

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających - na terenie Gminy Pokrzywnica nie szkolono rodzin wspierających.

5. Finansowanie:

a) wydatki na wynagrodzenia asystenta rodziny przedstawiają się następująco:

Kwota dofinansowania:	19 267,00
Kwota wkładu własnego:	20 005,01
Łącznie:	39 272,01

Tabela 5. Wynagrodzenie asystenta rodziny w 2019r.

Źródło: opracowanie własne

b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające – w 2019r. nie było rodzin wspierających;

6. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

Działaniami w ramach systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Pokrzywnica w 2019 roku objętych została 5 dzieci. Dzieci są umieszczone w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

7. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie - w 2019 r. Ośrodek Pomocy Społecznej sporządził:

- sprawozdanie rzeczowo – finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

8. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

9. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej – w 2019r. nie było przekazywanych informacji o zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

6. Spotkania z rodzinami w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny:

W 2019 roku od 25 listopada do 16 grudnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy organizował warsztaty z psychologiem dla rodzin objętych wsparciem ze strony Asystenta Rodziny.

W zorganizowanych spotkaniach brały udział trzy rodziny – 8 osób.

Obecne rodziny uczestniczyły w trzech przygotowanych przez psychologa warsztatach:

1. Jak wspierać dziecko w procesie ? – rozpoznawanie przyczyn trudności i podejmowanie działań, Chcę być dobrym uczniem – jak to realizować?
2. Dobre relacje to fundament rodziny cz. I – jak dbać o emocje i je wyrażać?, Dbamy o swoje emocje – praca plastyczna – tworzenie bombek i innych ozdób choinkowych.
3. Dobre relacje to fundament rodziny cz. II – czy potrafimy być dla siebie wsparciem?, Dbamy o swoje emocje – dekoracja pierników świątecznych.

Najmłodsi uczestnicy z ogromną radością i zaangażowaniem wykonywały prace plastyczne, który później wraz z rodzicami omawiały. Dużym zainteresowaniem dzieci i dorosłych było wspólne robienie kolorowych bombek oraz dekorowanie pierników.

Rodziny biorące udział w warsztatach były zadowolone i zaangażowane w przeprowadzane zajęcia.

Zdjęcie nr. 1

Zdjęcie nr. 2

Zdjęcie nr. 3

Zdjęcie nr. 4

Zdjęcie nr. 5

Zdjęcie nr. 6 i 7

Zdjęcie nr. 8

Podsumowanie:

Gminny Program Wsparcia Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci w gminie Pokrzywnica. Zawarte w programie propozycje były realizowane w 2019r. w toku bieżącej pracy poszczególnych jednostek.

Ze sprawozdania wynikają następujące kierunki działań dla Gminy Pokrzywnica:

- położenie głównego nacisku na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku; wzmocnienie działań profilaktycznych; doskonalenie metod pracy z rodziną, realizowanie różnych form pomocy rodzinie;
- dalsza współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoły, przedszkola, Komisariat Policji, Sąd, organizacje pozarządowe);
- zatrudnienie asystenta rodziny, którego zadaniem jest wzmocnienie rodziny poprzez prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną,
- zorganizowanie warsztatów dla rodziców, w celu poprawy umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
- zwrócenie uwagi i podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie poprzez realizację programów dotyczących przemocy.

Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.